

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Områdesledning öppenvård	Version 5	Antal sidor 3
Dokumentägare Eric Le Brasseur Utvecklingsledare, specialist i allmänmedicin	Fastställare Madelene Johanson Chef Område öppenvård	Giltig fr.o.m. 2021-01-29	Giltig t.o.m. 2023-01-29

Anafylaxi och allergisk reaktion i öppenvård

Gäller för: Vårdcentralsområde norra Värmland, Vårdcentralsområde västra Värmland, Vårdcentralsområde östra Värmland, Vårdcentralsområde norra Karlstad, Vårdcentralsområde södra Karlstad, Barn, unga och familjehälsa

Syfte

Dokumentet utgör ett stöd vid anafylaxi och begränsad allergisk reaktion i öppenvård

Inledning

Anafylaxi är en akut, svår och snabbt insättande överkänslighetsreaktion från minst två organsystem som är potentiellt livshotande.

Vid misstanke om anafylaxi ska patienten alltid remitteras akut till sjukhus. Det ska ske även efter förbättring av given behandling eftersom senare försämring kan uppträda; vanligen inom 4–8 timmar, men i sällsynta fall ända upp till ett dygn.

Tillstånd som inte bedöms som anafylaxi kan observeras på vårdcentralen. För att underlätta diagnostiken kan prov för S-Tryptas tas inom 0,5–3 timmar från symtomdebut, se provtagningsanvisning.

Orsaker

- Allergi via antikroppar (IgE), till exempel penicillin, jordnötter, fisk, bi- och getingstick eller vaccin
- Immunkomplexmedierade reaktioner som till exempel vid blodtransfusioner
- Direkt frisättning av vävnadshormonet histamin vid exempelvis röntgenkontrastmedel
- Överkänslighet mot smärtstillande medel, framför allt acetylsalicylsyra och NSAID.

Symtom

Anafylaxi inkluderar alltid respiratorisk och/eller kardiovaskulär påverkan samt allmänna symtom.

Diagnos	Hud	Ögon/näsa	Mun/ tarm	Luftvägar	Cirkulation	Allmänna
Begränsad allergisk reaktion. Inte anafylaxi	Klåda Flush Urtikaria Angio-ödem	Konjunktivit med klåda och rodnad Rinit: klåda, nästäppa, rinnsnuva, nysningar	Klåda i mun, läppsvullnad, svullnadskänsla i mun/svalg Illamående, lindrig buksmärta, enstaka kräkning			Trötthet
Anafylaxi, grad 1	-"-	-"-	-"- Ökande buksmärta Upprepade Kräkningar Diarré	Heshet Lindrig bronkobstruktion		Uttalad trötthet Rastlöshet, oro
Anafylaxi, grad 2	-"-	-"-	-"-	Skällhosta, sväljningsbesvär Medelsvår bronkobstruktion		Svimmingskänsla Katastrofkänsla
Anafylaxi, grad 3	-"-	-"-	Urin/fecesavgång	Hypoxi, cyanos Svår bronkobstruktion Andningsstopp	Hypotoni Bradykardi Arytmi, hjärtstopp	Förvirring Medvetslöshet

Åtgärd vid begränsad allergisk reaktion

- Ge antihistamin enligt "åtgärder vid anafylaxi nedan, punkt 10: effekt inom 30–60 min.
- Observera patienten minst 1 timme efter förbättring.

Åtgärder vid anafylaxi

1. **Avbryt** omedelbart tillförseln av eventuellt utlösande läkemedel
2. **Lägg patienten ned, höj fotändan**
3. **Larma**, tillkalla läkare och hämta akutvagnen. **Ring 112**
Utanför vårdcentral: hämta läkemedel enligt generellt direktiv och följ tillämpliga punkter nedan (4, 5, 10 och 11)
4. **Följ andning, cirkulation, saturation och blodtryck**
5. **Adrenalin: injektionspenna Epipen eller Jext, upprepas efter 5–10 minuter vid behov**

INTRAMUSKULÄRT I LÅRETS FRAMSIDA	Barn <20 kg	150 µg (0,15 mg)
	Barn >20 kg - vuxna	300 µg (0,3 mg)

eller inj. adrenalin 1 mg/ml, upprepas efter 5–10 minuter vid behov

INTRAMUSKULÄRT I LÅRETS FRAMSIDA	Vuxna <60 kg	0,3 ml (0,3 mg)
	Vuxna >60kg	0,5 ml (0,5mg)

6. **Luftrörsvidgande**, vid obstruktivitet, kan upprepas var 20 min
Spray Ventoline 0.1 mg/dos

VIA ANDNINGSBEHÅLLARE (SPACER)	Barn 0–2 år	4 doser
	Barn >2 år	6 doser
	Vuxna	6–10 doser

7. **Syrgas** >5 L/min på mask vid hypoxi
8. **Sätt perifer venkateter**
9. **Ringer-Acetat intravenöst** vid allmänpåverkan eller hypotension. Ges under 10–20 min: barn 20ml/kg, vuxna 1000 ml. Normaliserat blodtryck eftersträvas.
10. **Desloratadin**

MUNSÖNDERFALLANDE TABLETT 2,5 mg	Barn 0–5 år	1 st
	Barn 6–12 år	2 st
	13 år - vuxen	4 st
ORAL LÖSNING 0,5 mg/ml	Barn 0–5 år	5 ml
	Barn 6–12 år	10 ml
	13 år - vuxen	20 ml

Som alternativ till desloratadin kan tablett **loratadin** 10 mg, 2 st, ges till vuxna

11. **Tablett betametason (Betapred) 0,5 mg**

TUGGAS, SVÄLJS HELA ELLER LÖSES I VATTEN	Barn 0–1 år	6 st
	Barn 1–3 år	8 st
	>3 år - vuxen	10 st

eller **Solu-Cortef 50 mg/ml**

INTRAVENÖST ELLER INTRAMUSKULÄRT	Barn <6år	2 ml (100 mg)
	Barn 6 år - vuxna	4 ml (200 mg)

Dokumentet är utarbetat av: Eric Le Brasseur Fredrik Carlstedt